

Jari Myllykoski vas

Kirjallinen kysymys valtion varmuusvarastojen viljahankinnoista

Eduskunnan puhemiehelle

Maatalouden ja ruoantuotannon kustannukset ovat nousseet valtavasti lannoitteiden ja energian hinnan kallistumisen myötä. Ruokaviraston mukaan lannoitteiden hinnat olivat maaliskuussa 2022 yli kaksinkertaistuneet viime vuoden tasoon nähden, kun taas energian ja rehujen hinnoissa nousua on ollut muutamia kymmeniä prosentteja — muutokset ovat olleet valtavia tavanomaiseen tasoon nähden.¹

Tuottajahinnat eivät ole pystyneet vastaamaan nouseviin kustannuksiin, mikä heijastuu pahenevina kannattavuusongelmina erityisesti alkutuotannossa, kuten esimerkiksi viljanviljelyssä. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan maatalouden kannattavuuskerroin painuu vuonna 2022 0,25:een edellisen vuoden 0,41:stä — käytännössä tämä tarkoittaa maatalousyrittäjälle neljän euron tuntipalkkaa sekä 0,9 prosentin oman pääoman korkotuottoa². Vaikka viljan hinta on noussut, heikentää tuotantopanosten kallistuminen sekä mahdollinen heikoksi jäävä sato merkittävästi maataloustuottajien jo ennestään vaikeaa tilannetta.

Maatalouden kannattavuuskriisillä on vaikutus yhteiskunnan huoltovarmuuteen elintarvikehuollon kestävyyskautta. Työ- ja elinkeinoministeriön alainen Huoltovarmuuskeskus ylläpitää valtion elintarvikehuollon varmuusvarastoja, joissa säilytettävien raaka-aineiden kotimaisuusaste on noin 80 prosenttia³. Tietoja varmuusvarastojen sisällöstä kotimaisen viljan osalta ei ole tällä hetkellä julkisesti saatavilla.

Valtioneuvoston päätöksessä (1048/2018) huoltovarmuuden tavoitteista todetaan, että "valtion varmuusvarastoissa pidetään viljaa kotimaisen tarjonnan varmistamiseksi vakavien häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen varalta siten, että maassa käytettävissä oleva määrä vastaa vähintään kuuden kuukauden keskimääräistä kulutusta ihmisravinnoksi. Lisäksi varmuusvarastoidaan alkutuotantoa varmistavia siemeniä, rehuvalkuaista ja muita välttämättömiä tuotantopanoksia."

Päätöksessä todetaan niin ikään, että "maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa varautuu ohjaamaan vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa voimavarojen ja alkutuotannon tuotantopanosten käyttöä, elintarvikkeiden tuotantoa ja tarjontaa huoltovarmuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla."

1 <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikemarkkinat/ajankohtaista/tiedotteet/2021/elintarvikeketjun-kustannuskriisi-vaatii-valittomia-ja-konkreettisia-toimenpiteita/>

2 <https://www.luke.fi/fi/uutiset/maatalouden-kustannuskriisi-painaa-kannattavuutta>

3 <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/a/ajankohtaisia-kysymyksiä-ja-vastauksia-huoltovarmuudesta>

Kirjallinen kysymys KK 600/2022 vp

Lisäksi päätöksen mukaan "kotimaassa toimiva elintarviketeollisuus ja joustava päivittäistavara-huolto turvataan varmistamalla markkinoiden toimintaedellytykset vakavien häiriöiden ja poikkeusolojen varalta."

Vallitsevassa kustannusympäristössä kotimaisen alkutuotannon tulevaisuus on vaakalaudalla, mikä uhkaa ruoantuotannon ja huoltovarmuuden peruspilareita. Kansallisen huoltovarmuuden tavoitteiden ja elintarvikehuollon varmuusvarastojen näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että kotimainen viljanviljely on taloudellisesti kannattavaa maatalouden alkutuottajien kannalta. Kuten valtioneuvoston päätöksessä todetaan, on vakavissa häiriötiloissa ja poikkeusoloissa mahdollista ryhtyä toimenpiteisiin kotimaisen elintarviketeollisuuden turvaamiseksi markkinoiden toimintaedellytyksiä varmistamalla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mikä on valtion varmuusvarastoissa säilöttävän viljan kotimaisuusaste ja

minkälaisiin toimenpiteisiin maa- ja metsätalousministeriö on ryhtymässä yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa kotimaisen elintarviketuotannon turvaamiseksi viljanviljelyn osalta huoltovarmuuden näkökulmasta?

Helsingissä 22.11.2022

Jari Myllykoski vas